

Oamk Journal

Oulun ammattikorkeakoulun julkaisu

Tämä on alkuperäisen artikkelin rinnakkaistallenne. Rinnakkaistallenne saattaa erota alkuperäisestä sivutukseltaan ja painoasultaan.

This is an electronic reprint of the original article. This version may differ from the original in pagination and typographic detail.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä/Please cite the original version:

Heikkinen, J., Lahti, J., Pesonen, L. & Männistö, M. 2021. Some kouluterveydenhoitajan työympäristöksi. Oamk Journal 12/2021.
<http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2021051029473>

Some kouluterveydenhoitajan työympäristöksi

12.5.2021 - Heikkinen Jenni, Lahti Johanna, Pesonen Laura, Männistö Merja

Sosiaalinen media, tutummin some, on tuonut terveystietäjille uusia haasteita, joten perinteisten vuorovaikutustaitojen rinnalle tarvitaan uusia toimintatapoja ja taitoa viestiä sosiaalisessa mediassa. Pelkän tiedon tarjoamisen lisäksi kaivataan reaaliaikaista terveysneuvontaa. Sosiaalisen median avulla ammattilaisilla on mahdollisuus olla ajan tasalla asiakkaiden tarpeista ja toiveista sekä reagoida niihin nopeammin. Saatavilla olevan ristiriitaisen terveystiedon arviointi jää pelkästään lukijan vastuulle, mikäli terveydenhuoltoalan ammattilaiset eivät ole läsnä sosiaalisessa mediassa.

KUVA: Laura Pesonen

Sosiaalisen median hyödyt

Sosiaalinen media on verkkoviestintäympäristö, jossa jokaisella käyttäjällä tai käyttäjäryhmällä on oikeus olla aktiivinen viestijä ja sisällöntuottaja tai halutessaan vain passiivinen tiedon vastaanottaja. Sosiaalinen media on yhä useammalle osa virtuaalista työympäristöä. Monissa työtehtävissä on luontevaa ja jopa suositeltavaa hyödyntää sosiaalista mediaa erityisesti silloin, kun sen avulla voidaan tuottaa tai täydentää palveluja. Hoitotyössä se ei voi täysin korvata kasvokkain tapahtuvaa palvelua, mutta se voi laajentaa esimerkiksi nuorten terveyspalveluiden käyttöä [1]. Sosiaalisen median käytöstä on monenlaisia hyötyjä sekä organisaation että asiakkaiden näkökulmasta.

Sosiaalinen media oikein käytettynä voi edistää työntekijöiden keskinäistä sekä organisaation ja sen asiakkaiden välistä vuorovaikutusta [1]. Sosiaalisen median avulla terveydenhuollon ammattilaiset ovat siellä missä asiakkaatkin [2]. Sitä voidaan hyödyntää muun muassa tiedotukseen, neuvontaan ja ohjaukseen, palautteen keräämiseen, rekrytointiin, yhteydenpitoon sekä vaikuttamiseen yhteiskunnallisissa asioissa. Eri sosiaalisen median kanavat voivat auttaa ammattilaista verkostoitumisessa, työn ja osaamisen kehittämisessä sekä toimia välineenä työskentelyssä yhteistyökumppaneiden kanssa [1]. Sosiaalinen media parantaa organisaation näkyvyyttä ja helpottaa palvelujen löytämistä sekä luo luottamusta toiminnalle [2].

Sosiaalisella medially on nykyään merkittävä vaikutus nuorten elämässä, mutta silti suurin osa sosiaali- ja terveysalan palveluista on saatavilla vain perinteisesti erilaisten toimipisteiden ja palvelunumeroiden kautta [3]. Nuoret ovatkin toivoneet terveydenhuollon sähköisiltä palveluilta parempaa tiedottamista ja helpompaa tapaa tavoittaa terveydenhoitaja [4]. Tarvitaan sosiaalista mediaa, jotta voidaan poistaa aikaan, paikkaan, tiedonsaantiin ja osallistumiseen liittyviä esteitä ja näin parantaa palveluiden laatua ja käyttökokemusta. Sosiaalista mediaa hyödyntämällä voidaan vastata lasten ja nuorten tarpeisiin paremmin [3]. Kohderyhmän tavoitettavuuden kannalta on tehokkaampaa sovittaa terveydenhuollon toimintaa jo käytössä oleviin sovelluksiin sopivaksi kuin luoda täysin uusi sovellus [4]. Hyödyntämällä työssään

sosiaalista mediaa kouluterveydenhoitaja tuo työnsä näkyvämmäksi ja on lähempänä oppilaita sekä heidän vanhempiaan.

Oikean kanavan valinta

Vuorovaikutus ei aina tapahdu kasvokkain, vaan myös verkossa esimerkiksi erilaisissa sosiaalisen median palveluissa. Sosiaalisessa mediassa vuorovaikutus on myös kommunikointia ja yhdessä luomista. [5] Vuonna 2020 tehdyn tutkimuksen mukaan suosituimpia sosiaalisen median palveluita Suomessa olivat muun muassa WhatsApp, YouTube, Facebook, Instagram, Twitter ja Snapchat. TikTok-sovellus on noussut uudeksi suosikiksi nuorten keskuudessa. [6]

Sovellusten käyttäjäryhmät huomioiden eri sosiaalisen median kanavia voi hyödyntää useilla eri tavoilla. Oppilaiden vanhempien käyttäessä mahdollisesti eniten Facebookia, voi terveydenhoitaja tavoittaa heidät kyseisen kanavan kautta. Facebookissa hän voi ilmoittaa vastaanottoajat ja poissaolot. Terveydenhoitaja voi jakaa uutta näyttöön perustuvaa tietoa terveyteen ja hyvinvointiin vaikuttavista asioista. Hän voi esimerkiksi vinkata vanhemmille hyvistä sivustoista kouluikäisten kehityshaasteisiin liittyen.

Snapchatin sisältö voi olla kohdennettuna juuri koululaisille sen ollessa suosittu kanava nuorten keskuudessa. Snapchatissa koululaiset voivat kysyä helposti apua askarruttavissa asioissa ja terveydenhoitaja voi laittaa tarina-ominaisuuteen ajankohtaista tietoa muun muassa paikallaolostaan koululla. Instagramissa voi julkaista kuvia tai videoita, joiden avulla voi kertoa omasta työstään ja itsestään. Julkaisujen avulla voi tiedottaa muun muassa influenssarokotuksista ja ajankohtaisista asioista. Mielenkiintoa herättävillä kuvilla voi mielekkäämmin kertoa nuorille esimerkiksi ravitsemus- ja liikuntasuosituksista.

Opiskelijoiden tekemää terveydenhoitajatyön kehittämistehtävää varten haastateltiin kahta terveydenhoitajaa, jotka ovat hyödyntäneet työssään sosiaalista mediaa positiivisin tuloksin. Molemmat haastateltavat ovat työskennelleet kouluterveydenhoitajina yläkoulussa ja toisen asteen oppilaitoksissa. Haluttiin

selvittää, mitä sosiaalisen median palveluita he ovat työssään käyttäneet ja miten sekä millaiseksi he ovat käytön kokeneet.

Alla haastateltavien kokemuksia sosiaalisen median mahdollisuuksista kouluterveydenhoitajan työssä:

Facebook oli minulle henkilökohtaisesti tuttu ja koin sen hyväksi kanavaksi olla yhteydessä vanhempiin ja yhteistyökumppaneihin, en niinkään nuoriin itsessään.

Tästä oli hyvä aloittaa.

Facebookin käytön lopetin heti, kun snäppi tuli kuvioihin. Snäppiä käytti omat lapset ja heidän ystävänsä ja kysyin vielä koululaisilta, mitä somekanavaa olisi hyvä nuorten kanssa käyttää – snäppi ehdoton ykkönen!

Twitterin käyttö lähti aktiivisesti liikkeelle 2016, kun se vaikutti omaan ammatilliseen kehittymiseen ja verkostoitumiseen sopivalta kanavalta – se on ollutkin huikea!

(Haastateltava 1)

Minulla työssä käytössä Instagram ja Snapchat. Lisäksi Twitter, jota seuraan ammatillisessa mielessä, mutta en twiittaa itse. (Haastateltava 2)

Haastateltavan uusia sosiaalisen median aluevaltauksia olisivat:

TikTok ehdottomasti – siellä otin myös ensiaskeleet ennen kuin vaihdoin työtä.

YouTube olisi myös herkullinen terveyden edistämisen kanava (jos olisi paljon aikaa) ja sitten pitäisi kyllä kysyä asiakkailta, miten he tämän asian näkee. Uusia sovelluksia tulee valtavasti koko ajan – perillä pysyminen on haastavaa. (Haastateltava 1)

Haasteista vahvuuksia

Sosiaalisen median palveluiden käyttö on arkipäivää miljoonille ihmisille sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaiset mukaan lukien. Sosiaalisen median hyödyntäminen

työssä on luontevaa ja jopa suositeltavaa, sillä sen avulla voidaan tuottaa tai täydentää palveluja [1]. Sosiaalisen median käyttöön työssä liittyy kuitenkin myös haasteita.

Sosiaalisen median käytölle työvälineenä nousee haasteeksi muun muassa johdon ja työyhteisön tuen puuttuminen [4]. Koska sosiaalinen media tarjoaa ammattilaisille hyvät verkostoitumismahdollisuudet ja sen avulla voidaan parantaa työntekijöiden keskinäistä sekä organisaation ja asiakkaiden välistä vuorovaikutusta, tulee työnantajien rohkaista ja kannustaa työntekijöitään sen käyttöön [1]. Haastateltavilla oli työnantaja, joka näki sosiaalisen median hyödyntämisen tärkeäksi osaksi terveydenhoitajan työtä. Heidän oli helppo hyödyntää sosiaalista mediaa työssään, koska heillä oli työnantajansa täysi tuki.

Haasteiksi nousevat myös yhteisten pelisääntöjen puuttuminen ja salassapitovelvollisuus [4]. Jos sosiaalinen media kuuluu osaksi työtä, on tärkeää sopia yhteisistä pelisäännöistä työpaikalla. Työntekijän on hyvä muistaa, että julkaisemalla sosiaalisessa mediassa edustaa samalla organisaatiota, jossa työskentelee. Sosiaalisessa mediassa on hyvä muistaa samat hyvät käytöstavat kuin kasvokkain tapahtuvassa vuorovaikutuksessa – ole järkevä ja ystävällinen, vältä loukkaavia asioita. Terveystiedon ammattilaisen julkaiseman tiedon tulee perustua ajantasaiseen ja tutkittuun tietoon. Mahdolliset virheet tulee korjata heti ja julkisesti. Ammattilaisen on hyvä muistaa, että somessa julkaistu tieto voi vaikuttaa kansalaisten näkemykseen koko ammattikunnasta [1].

Sanoitin asiakkailleni monesti sitä, että yhteydenotossa ei tarvitse eikä saa olla henkilötunnuksia tai ei edes tarvita koko nimeä. Nuoret on kyllä fiksuja ei tarvinnut miettiä tätä enempää. Wilmahan on todella hyvä kanava tavoittaa myös nuoret, sitä käytin paljon. (Haastateltava 1)

Minä otan yhteyttä Wilmassa tai perinteisellä puhelulla. Somessa en ota itse yhteyttä. Jos oppilas on minuun yhteydessä somella, vastaan. En tokikaan mitään labratuloksia tai arkaluontoisia asioita siellä laita. Ajanvarauksia tai esim. ehkäisykysymyksiin vastailen pääosin. (Haastateltava 2)

Usein huolena on, että sovellusten käyttö vie työpäivästä liikaa aikaa ja työ ulottuu vapaa-ajalle. Myös yksityisyyden suoja mietityttää. On suositeltavaa luoda erillinen tili työkäyttöön, jolloin henkilökohtaiset asiat pysyvät paremmin erillään, eivätkä työasiat pääse kuormittamaan vapaa-ajalla. Ammattikäyttöön tarkoitettu tili mahdollistaa sosiaalisen median käytön työajalla ja tukee samalla työn ammatillista kehittämistä [1]. Oppilaita kannattaa informoida siitä, milloin terveydenhoitaja on tavoitettavissa sosiaalisen median kautta, jotta he eivät turhaan odota vastauksia kysymyksiinsä esimerkiksi iltaisin. Jos terveydenhoitajat tulevaisuudessa pitävät iltavastaanottoja, voisivat he sopia alueidensa terveydenhoitajien kanssa pitävänsä vastaanotot vuorotellen.

Sosiaalinen media voi olla joillekin työntekijöille vieras toimintaympäristö ja käytön opettelu voi tuntua mahdottomalta ja jopa kuormittavalta, joten siksi tarvitaan sosiaaliseen mediaan liittyvää koulutusta [1]. Sosiaalisen mediaan liittyvän koulutuksen lisäksi tarvitaan terveystieteen koulutusta haastateltavan mukaan. Haastateltava koki myös, että hoidon tarpeen arviointia tulisi osata tehdä sähköisen välineen kautta ja työtä voisi tehdä myös iltaisin ja viikonloppuisin sosiaalisen median avulla. Haastateltavat eivät kokeneet sosiaalisen median käyttöä työssään kuormittavaksi vaan päinvastoin – työnhyvinvointia ja jaksamista tukevaksi. Toinen haastateltava, kuten useimmat alalle valmistuvat, oli tottunut käyttämään sosiaalista mediaa myös vapaa-ajallaan, joten hänen oli helppo ottaa sosiaalinen media mukaan osaksi työtä ja näin jatkaa kehittämistyötä.

Sosiaalinen media on tullut jäädäkseen

Kouluterveydenhoitajana työn kehittäminen asiakaslähtöisemmäksi on tärkeä osa-alue koko työuran ajan. Työn ollessa hyvinkin itsenäistä, sitä voi muokata itselleen sopivalla tavalla. Haastateltavamme mukaan terveydenhoitajan on hyvä olla läsnä sosiaalisessa mediassa, vaikka ei siellä itse julkaisisikaan mitään. On hyvä olla tietoinen siitä, miten nuoret käyttävät sosiaalista mediaa ja mitä siellä tapahtuu.

Terveydenhuollon ammattilaisten jalkautuminen sosiaalisen mediaan on nykypäivää, jossa tarvitaan kaikkien ammattitaitoa. Myös terveydenhoitajien on tärkeää saada

työtään näkyvämmäksi, ja tähän sosiaalinen media antaa oivan väylän.

Haastateltavamme sanojen mukaan luotettavan tiedon jakaminen on kaikkien alan ammattilaisten asia.

Terveydenhuollon palvelujen siirtyessä yhä enemmän verkkoon, tulee myös kouluterveydenhuollon palveluihin miettiä uusia toimintatapoja. Haastateltavamme ideoinnin mukaan kouluterveydenhoitajan vastaanottoja voisi pitää myös etäyhteyksin, mikä mahdollistaa avun saamisen myös iltaisin ja etäopetuksen aikana. Terveiden edistäminen sosiaalisessa mediassa mahdollistaa suuremman joukon saavuttamisen vähemmällä työpanostuksella. Sosiaalisen median laajat hyödyt ymmärtämällä ja uudet mahdolliset toimintatavat sisäistämällä palvelut saadaan kohdennettua tehokkaammin ja asiakaslähtöisemmin.

Heikkinen Jenni, opiskelija

Oulun ammattikorkeakoulu/Hoitotyön koulutusohjelma

Lahti Johanna, opiskelija

Oulun ammattikorkeakoulu/Hoitotyön koulutusohjelma

Pesonen Laura, opiskelija

Oulun ammattikorkeakoulu/Hoitotyön koulutusohjelma

Männistö Merja, yliopettaja

Oulun ammattikorkeakoulu/Sosiaali- ja terveysalan yksikkö

Lähteet

[1] Työturvallisuuskeskus. 2021. Sosiaalisen median työkäyttö – työsuojelunäkökulma. Hakupäivä 9.3.2021.

https://ttk.fi/oppaat_ja_ohjeet/digijulkaisut/sosiaalisen_median_tyokaytto_-_tyosuojelunakokulma

[2] Hukka, E. 2014. Potilaasta partneriksi – sosiaalinen media haastaa terveydenhuollon. Teoksessa U. Järvi (toim.) Tautinen media. Kustannus Oy Duodecim, 104—111.

[3] Pelastakaa lapset. 2020. Digitaalinen sosiaalityö lasten ja nuorten tukena. Hakupäivä 9.3.2021. <https://www.pelastakaa lapset.fi/digisosiaalityo/hanke-esittely/>

[4] Korpela, L. & Kämppe, H. 2019. Sosiaalinen media kouluterveydenhoitajan työvälineenä yläkouluikäisten nuorten terveyden edistämiseksi. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Hakupäivä 9.3.2021. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201901301712>

[5] Korttesuo, K. 2014. Sano se someksi 1. Ammattilaisen käsikirja sosiaaliseen mediaan. 1. p. Helsingin kauppakamari Oy, 28.

[6] Pönkä, H. 2020. Sosiaalisen median tilastot ja käyttö Suomessa: somekatsaus 02/2020. Innowise. Hakupäivä 9.3.2021. <https://www.innowise.fi/fi/sosiaalisen-median-tilastot-suomessa-somekatsaus-022020/>

METATIEDOT

Tyyppi: Artikkel

Julkaisija: Oulun ammattikorkeakoulu

Julkaisunumero: 12/2021

Julkaisuvuosi: 2021

Tekijätiedot: Heikkinen Jenni, Lahti Johanna, Pesonen Laura, Männistö Merja

Oikeudet: CC BY-SA 4.0

Kieli: suomi

Pysyvä osoite: <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2021051029473>

Tiivistelmä: Artikkelin tarkoituksena on lisätä terveydenhoitajaopiskelijoiden ja terveydenhoitajien tietoisuutta siitä, kuinka he voivat hyödyntää tulevassa tai nykyisessä työssään olemassa olevia sosiaalisen median palveluja. Artikkelissa kerrotaan, mitä sosiaalisen median palveluita on, millaiseen käyttöön ne olisivat soveltuvia ja mitä sosiaalisen median palveluita nuoret käyttävät nykyään. Artikkelissa kerrotaan myös

sosiaalisen median käyttöön liittyvistä haasteista ja mahdollisuuksista kääntää haasteet voitoksi. Artikkelin tietoperusta pohjautuu aikaisempaan tutkimustietoon sekä aiheeseen liittyvään kirjallisuuteen ja internet-lähteisiin. Artikkelia varten haastateltiin myös kahta kouluterveydenhoitajaa, jotka ovat hyödyntäneet sosiaalista mediaa työssään positiivisin tuloksin. Artikkelin antaa lukijalle tietoa mahdollisuuksista hyödyntää eri sosiaalisten median palveluita työssä. Sosiaalisen median palvelujen kautta ammattilaiset ovat helposti nuorten saatavilla ja kynnys avun hakemiseen voi madaltua. Valmistuville terveydenhoitajille sosiaalisen median käyttö on ollut osa arkea jo pitkään, joten heidän on helppo ottaa sosiaalinen media osaksi työtään.